

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 3064/05
29.12.2005. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija Snežane Andrejević, predsednika veća, Sonje Brkić, Spomenke Zarić, Slađane Nakić - Momirović i Sofije Vagner - Ličenoski, članova veća, u parnici tužilaca AA i BB, koje zastupa AB, advokat, protiv tuženih Republike Srbije, koju zastupa Republički javni pravobranilac, Opštine Pirot, koju zastupa Opštinski javni pravobranilac i UTP Srbija iz Pirota, koga zastupa BA, advokat, radi utvrđenja i predaje u državinu, odlučujući o revizijama tuženih Republike Srbije i Opštine Pirot, izjavljenim protiv presude Okružnog suda u Pirotu Gž.733/03 od 19.12.2003. godine i zahtevu za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca Gt. I 440/04 od 5.4.2004. godine podignutom protiv presude Opštinskog suda u Pirotu P.197/03 od 17.6.2003. godine i presude Okružnog suda u Pirotu Gž.733/03 od 19.12.2003. godine, u sednici održanoj dana 29.12.2005. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presuda Okružnog suda u Pirotu Gž.733/03 od 19.12.2003. godine i presuda Opštinskog suda u Pirotu P.197/03 od 17.6.2003. godine, i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Okružnog suda u Pirotu Gž.733/03 od 19.12.2003. godine odbijene su žalbe tuženih i potvrđena presuda Opštinskog suda u Pirotu P.197/03 od 17.6.2003. godine kojom je usvojen zahtev tužilaca i utvrđeno da tužioci po osnovu nasleđa iza pokojnih roditelja PP1 i PP2, bivših iz __ imaju pravo svojine sa po ½ na dvospratnoj zgradi zvanoj "VV" koju čine hotel, restoran i bioskop upisanoj u tapiju __ broj aa od 27.7.1933. godine i posedovnom listu broj vv KO GG kao kp.br.gg površine 1156 m² i pravo trajnog korišćenja od po ½ dvorišta te zgrade u površini od 112 m² upisanoj u istom listu i tuženi obavezani da im ova prava priznaju, ustupe ove nepokretnosti u državinu i naknade im troškove postupka u iznosu od 12.500,00 dinara.

Protiv ove drugostepene presude tuženi Republika Srbija i Opština Pirot su blagovremeno izjavili revizije zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Tužioci su dostavili odgovor na revizije tuženih i predložili da Vrhovni sud odbaci revizije kao nedozvoljene obzirom da u imovinsko - pravnim sporovima u kojima se tužbeni zahtev ne odnosi na potraživanje u novcu, predaju stvari ili izvršenje neke druge činidbe, prema poslednjim izmenama ZPP revizija nije dozvoljena ako vrednost predmeta spora koju je tužilac označio u tužbi ne prelazi 300.000,00 dinara.

Republički javni tužilac je protiv obe navedene nižestepene presude blagovremeno podigao zahtev za zaštitu zakonitosti zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava i predložio da Vrhovni sud ukine nižestepene presude i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Vrhovni sud je ispitao pobijane presude u smislu člana 386. i 408. ranije važećeg Zakona o parničnom postupku (ZPP), koje se primenjuje na osnovu člana 491. stav 1. i 4. i 5. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS" 125/04), i našao da su oba vanredna pravna sredstva dozvoljena i osnovana.

Tužioci u odgovoru na reviziju tuženih neosnovano ukazuju da su revizije nedozvoljene.

Tužba u ovom sporu podneta je 4.12.1998. godine, u tužbi je bio opredeljen samo zahtev za predaju spornih nepokretnosti u državinu tužiocima, a vrednost predmeta spora označena na iznos od 10.000,00 dinara. Podneskom od 14.10.1999. godine je tužba preinačena i pored zahteva za predaju spornih nepokretnosti - opredeljeni i zahtev za utvrđenje prava svojine tužilaca na ovim nepokretnostima, ali vrednost novoopredeljenog zahteva nije označena. Tužioci su uredili preinačenu tužbu na ročištu 6.7.2000. godine i vrednost spora označili na 15.100,00 dinara.

Kada je tužilac propustio da u tužbi označi vrednost predmeta spora što se odnosi i na preinačenje tužbe, po odredbama Zakona o parničnom postupku koji se primenjuje na ovu parnicu, bio je ovlašćen da samoinicijativno ili po pozivu suda to učini do okončanja prvostepenog postupka, što se, po stanovištu Vrhovnog suda, smatra uređenjem podneska i u takvom slučaju dozvoljenost revizije u imovinsko-pravnom sporu u kome se tužbeni zahtev ne odnosi na potraživanje u novcu, ceni prema odredbama Zakona o parničnom postupku koje su važile na dan preinačenja tužbe. Zato su revizije tuženih dozvoljene budući da je limit za ocenu dozvoljenosti revizije u vreme preinačenja tužbe u ovom sporu 14.10.1999. godine bio 15.000,00 dinara, u smislu tada važeće odredbe člana 382. stav 3. ZPP.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, sporne nepokretnosti bile su upisane u knjigu tapija Sreskog suda u Pirotu od 7.5.1933. godine kao vlasništvo sada pokojnog PP1, koji je preminuo __. godine.

Zapisnicima o primopredaji i proceni spornih nepokretnosti sa inventarom utvrđeno je da je vrednost predate nacionalizovane ostavinske mase PP1, čiji je staralac bila majka tužilaca PP2, određena na iznos od 407.970,00 tadašnjih dinara. Za naslednike pokojnog PP1 tužioci su oglašeni rešenjem od 3.11.1952. godine, na ravne delove. O nacionalizaciji ove imovine tužilaca nije doneta odluka nadležnih organa.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su zaključili da sporne nepokretnosti nisu oduzete od tužilaca kao vlasnika na osnovu Zakona o nacionalizaciji privatnih preduzeća iz 1948. godine niti na osnovu Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta iz 1958. godine, jer o nacionalizaciji sporne imovine nije doneta pojedinačna odluka i zahteve tužioca usvojili jer je i po oceni nižestepenih sudova sporna imovina prešla u državnu, odnosno društvenu svojinu bez pravnog osnova.

Revizijama tuženih i zahtevom za zaštitu zakonitosti se osnovano ukazuje da je zbog pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje nepotpuno utvrđeno i da je u postupku pred prvostepenim sudom učinjena bitna povreda iz člana 354. stav 1. u vezi člana 377. stav 1. ZPP koji nije raspravio sva sporna pitanja na koja mu je ukazao revizijski sud rešenjem Rev.1651/02 od 30.1.2003. godine što drugostepeni sud nije sankcionisao – iako su tuženi na to ukazivali žalbom.

Naime, rešenjem Vlade Narodne Republike Srbije od 30.4.1948. godine ("Službeni glasnik NRS" broj 25/1948), nacionalizovane su nepokretnosti majke tužilaca sada pokojne PP2, a po zapisniku o primopredaji svojinske mase oca tužilaca, čiji je staralac bila sada pokojna PP1, majka tužilaca preuzete su i sporne nepokretnosti sa inventarom dana 28.4.1948. godine, nacionalizovane po Zakonu o nacionalizaciji privrednih preduzeća ("Službeni list FNRJ" broj 98/46, 35/48), po odredbama člana 1. u vezi člana 2a. stav 1. tačka 10. ovog Zakona.

Prema članu 1. navedenog Zakona nacionalizuju se i prelaze u državnu svojinu danom stupanja na snagu ovog Zakona privredna preduzeća određena enumeracijom privrednih grana u tačkama 1. – 41. ovog člana, kao i preduzeća od opšte važnosti određena na isti način članom 2a. istog Zakona, među kojima su bili i svi bioskopi. Dotadašnji sopstvenik imao je u smislu člana 17. ovog Zakona pravo da uloži žalbu Vladi FNRJ ili Vladi Narodne Republike (zavisno od vrste i imovine koja je nacionalizovana), ako je smatrao da sporna imovina ne spada pod udar ovog Zakona u roku od 15 dana od dana preuzimanja njegove imovine.

Sopstvenicima preduzeća nacionalizovanog po navedenom Zakonu, u smislu člana 8, država je bila obavezna da da naknadu uz nacionalizovanu imovinu, a naknada se davala u vrednosti čiste aktive nacionalizovane imovine preduzeća na dan preuzimanja od strane države (član 9. stav 1).

Kako je sva nacionalizovana imovina prešla u državnu svojinu danom stupanja na snagu navedenog Zakona, pojedinačni upravni akt o nacionalizaciji imovine donet u postupku sprovođenja ovog Zakona nije osnov prelaska nacionalizovane imovine u državnu svojinu. Odsustvo ovakve odluke nije znak da do nacionalizacije nije došlo, jer ona samo potvrđuje ono što se dogodilo po zakonu u smislu člana 1. i 2a. u vezi člana 15. navedenog Zakona. Zato se zaključak nižestepenih sudova o nepostojanju pravnog osnova za prelazak sporne imovine u državnu svojinu zbog nepostojanja pojedinačnog akta o nacionalizaciji ne može prihvatiti jer ova odluka nema konstitutivan karakter.

Sporne nepokretnosti preuzete su kao zakonom nacionalizovana imovina 28.4.1948. godine od staraoca svojinske mase pokojnog PP1 čija zaostavština do tada nije bila raspravljena. Nižestepeni sudovi su zbog pogrešne primene materijalnog prava propustili da utvrde da li je sporna imovina po svojoj pravnoj prirodi, vrsti i karakteru bila predmet nacionalizacije po navedenom Zakonu o nacionalizaciji privrednih preduzeća, jer od ovih okolnosti zavisi da li je danom stupanja na snagu ovog Zakona sporna imovina prešla u državnu svojinu nacionalizacijom ex lege uz obavezu države da utvrdi i da naknadu za nacionalizovane nepokretnosti i zaključak o osnovanosti zahteva tužilaca za utvrđenje prava svojine i predaju u državinu spornih nepokretnosti.

Sa iznetih razloga, Vrhovni sud je na osnovu člana 394. stav 1, 395. stav 2. u vezi člana 408. ZPP ukinuo nižestepene presude i odlučio kao u izreci.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će otkloniti rečene nedostatke, u izloženom smislu upotpuniti činjenično stanje i doneti zakonitu i pravilnu odluku.

Predsednik veća-sudija,

Snežana Andrejević, s.r.

Za tačnost otpavka

IJ